Crynodeb o Strategaeth a Chynllun Gweithredu

Bro Oed-Gyfeillgar 2025-28

Mae cymunedau oed-gyfeillgar yn fudiad a grëwyd gan Sefydliad Iechyd y Byd, gyda'r nod o gefnogi pobl i fyw a heneiddio'n dda. Mae'r cymunedau hyn yn canolbwyntio ar sicrhau bod oedolion hŷn yn cael eu cynnwys a'u trin yn deg. Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn nodi wyth maes allweddol i weithio arnynt a fydd yn helpu i wella bywydau oedolion hŷn, sef: trafnidiaeth, tai, mannau awyr agored ac adeiladau, cyfranogiad cymdeithasol, parch a chynhwysiant cymdeithasol, cyfranogiad dinesig a chyflogaeth, cymorth cymunedol a gwasanaethau iechyd, a chyfathrebu a gwybodaeth.

Cymru oedd y wlad gyntaf i greu rôl Comisiynydd Pobl Hŷn ac ymrwymo i fod yn wlad oed-gyfeillgar. Ym mis Hydref 2023, gyda chymorth Llywodraeth Cymru a'r Comisiynydd Pobl Hŷn, ymunodd Bro Morgannwg â Rhwydwaith Byd-eang Sefydliad Iechyd y Byd i fod y bedwaredd ardal yng Nghymru i gyflawni Statws Oed-gyfeillgar.

Mae gan y Fro boblogaeth sy'n heneiddio - amcangyfrifodd cyfrifiad 2021 fod 56,336 (43%) o boblogaeth y Fro yn 50+ oed.

Rhwng 2029-2039 mae disgwyl i nifer y bobl 65+ oed sy'n byw yn y Fro gynyddu 22%, y cynnydd mwyaf o holl awdurdodau lleol Cymru

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Bro Morgannwg wedi ymrwymo i ddatblygu'r gwaith hwn ac mae wedi creu Rhwydwaith Bro Oed-Gyfeillgar gan ddod â dros 400 o aelodau ynghyd. Gan weithio gyda gwahanol grwpiau ac oedolion hŷn a gwrando arnynt, datblygodd y Rhwydwaith Siarter Bro Oed-Gyfeillgar sy'n adlewyrchu anghenion a gobeithion pobl hŷn yn y Fro. Er mwyn adeiladu ar yr ymrwymiad, creodd y Rhwydwaith Strategaeth a Chynllun Gweithredu manwl ar gyfer y tair blynedd nesaf a gofynnodd i'r cyhoedd **"ai dyma'r camau gweithredu cywir i ganolbwyntio arnynt"?**

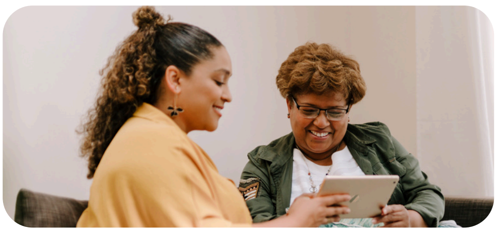

Defnyddiwyd amrywiaeth o ddulliau ymgynghori ar-lein ac all-lein i gael sylwadau ar gynnwys y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu. Fel rhan o'r gweithgaredd hwn, cwblhawyd 136 o ymatebion i'r arolwg, ac roedd **85% o'r ymatebwyr naill ai'n 'cytuno'n gryf' neu'n 'cytuno'** mai'r camau gweithredu hyn oedd y rhai cywir i ganolbwyntio arnynt.

Mae angen llawer iawn o gynllunio a gwella i fod yn gymuned oed-gyfeillgar ac rydym yn gwybod nad yw hyn yn rhywbeth a fydd yn digwydd dros nos. Mae Strategaeth a Chynllun Gweithredu Oed-gyfeillgar y Fro wedi'i seilio ar y canllaw a ddarparwyd gan Sefydliad Iechyd y Byd ac mae'n helpu i nodi sut y byddwn yn gweithio gyda'n gilydd yn awr ac yn y dyfodol.

Yn dilyn yr ymgynghoriad a'r ymgysylltiad, cytunwyd ar 20 o gamau gweithredu allweddol fel sylfaen ar gyfer Cynllun Gweithredu Bro Oed-Gyfeillgar 2025-2028. Bydd y camau gweithredu hyn yn helpu'r Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus a'r holl bartneriaid i symud yn agosach at yr 8 ymrwymiad yn y Siarter Bro Oed-Gyfeillgar. I gael rhagor o fanylion a dysgu sut y byddwn monitro ac yn adrodd am gynnydd, darllenwch Strategaeth a Chynllun Gweithredu Oed-gyfeillgar 2025-2028 neu ewch i'n gwefan www.valepsb.wales.

Ymrwymiad	Gan weithio gyda'n gilydd, byddwn yn cyflawni'r camau gweithredu canlynol:
Mae gan bobl ymdeimlad o bwrpas, maent yn teimlo eu bod yn cael eu parchu ac yn cymryd rhan weithredol yn eu cymunedau	• Ehangu a datblygu Rhwydwaith y Fro Oed-Gyfeillgar sy'n cynnwys cynrychiolwyr o wahanol grwpiau oedran, busnesau lleol a sefydliadau cymunedol. • Annog cyfleoedd rhyng-genedlaethau i feithrin dealltwriaeth a gwerthfawrogiad ymhlith gwahanol grwpiau oedran. • Hwyluso amrywiaeth ehangach o gyfleoedd cymdeithasol i bobl hŷn i gysylltu a lleddfu unigrwydd ac ynysigrwydd.
Mae pobl yn wybodus am y cymorth a'r cyfleoedd sydd ar gael iddynt trwy fathau gwahanol o gyfathrebu	• Ei gwneud hi'n haws cael mynediad i wybodaeth, cyngor a gwasanaethau lleol trwy lwybrau amrywiol, a hynny ar-lein ac all-lein. • Grymuso mwy o bobl i gynyddu eu hyder a'u gallu i ddod o hyd i wybodaeth ar-lein lle maen nhw'n dymuno.
Mae gan bobl fynediad i fathau addas o drafnidiaeth ar draws y Fro	• Hyrwyddo gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus o safon gan gynnwys trafnidiaeth gymunedol. • Sicrhau bod llais ac anghenion pobl hŷn yn cael eu hystyried mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar wasanaethau trafnidiaeth lleol. • Nodi a hyrwyddo'r defnydd o gynlluniau i gynyddu hygyrchedd a hyder wrth ddefnyddio trafnidiaeth gyhoeddus.
Mae gan bobl gyfleoedd i ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar bob agwedd ar eu bywyd	• Darparu amrywiaeth o gyfleoedd ar-lein ac all-lein i bobl hŷn gael dweud eu dweud a llunio eu dyfodol. • Hyrwyddo heneiddio cadarnhaol a mynd i'r afael ag oedraniaeth.
Mae pobl yn cael eu cefnogi i gael mynediad i gyfleoedd gwaith a gwirfoddoli a'u cadw	• Cefnogi pobl hŷn i gael mynediad i waith ac aros mewn gwaith lle maen nhw'n dymuno, a chynyddu cyfleoedd i weithwyr hŷn. • Cefnogi pobl hŷn i gael mynediad i ddewisiadau gwirfoddoli hyblyg lle maen nhw'n dymuno, sydd o fudd i'w lles a'u cymuned leol.
Mae pobl yn cael eu cefnogi i gadw'n iach ac yn annibynnol trwy gael mynediad i wasanaethau priodol	• Gwella mynediad i wasanaethau iechyd a gofal lleol. • Datblygu cyfleoedd fforddiadwy a hygyrch am ddim sy'n cefnogi pobl i ddewis ffyrdd mwy actif ac iach o fyw. • Bydd pobl â dementia yn cael eu cynorthwyo i fyw'n dda, gwneud y pethau y mae angen iddyn nhw eu gwneud a mwynhau yn eu cymunedau. • Codi ymwybyddiaeth o sgamiau a cham-drin pobl hŷn a hyrwyddo ffyrdd o gael gafael ar gymorth a chefnogaeth.
Mae gan bobl fynediad i fannau awyr agored ac adeiladau â chyfleusterau addas	• Gwella mynediad i fannau awyr agored ac adeiladau cyhoeddus (gan gynnwys cyfleusterau cyhoeddus a phalmentydd) i sicrhau eu bod yn ddiogel, yn hygyrch ac yn gyfforddus. • Annog mwy o bobl i dreulio amser ym myd natur, gan gydnabod pwysigrwydd mannau awyr agored a'u heffaith gadarnhaol ar lesiant.
Mae pobl yn teimlo'n ddiogel ac yn gyfforddus yn eu cartrefi	• Sicrhau bod gan bobl hŷn fynediad i amrywiaeth o dai addas sy'n diwallu amrywiaeth o anghenion a dyheadau gan eu cefnogi i fyw'n annibynnol. • Rhoi cymorth i sicrhau bod pobl hŷn yn gallu atgyweirio, addasu a chynnal eu cartrefi yn effeithiol.